

Motion till riksdagen 2019/20:3383

av Mats Persson m.fl. (L)

med anledning av prop. 2019/20:11 Ändringar i kostnadsutjämningslagen för kommuner och landsting

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning.

Motivering

Sveriges kommuner förtjänar långsiktiga planeringsförutsättningar. Det är därför inte förvånande att det finns en utbredd kritik mot att regeringen i den aktuella propositionen från september månad föreslår att med bara fyra månaders varsel genomföra stora ändringar i kostnadsutjämningslagen inom den kommunalekonomiska utjämningslagen. I propositionen föreslås bl.a. tre nya delmodeller – en för kommunal vuxenutbildning, en för infrastruktur och skydd respektive en för verksamhetsövergripande kostnader – samtidigt som delmodellerna för barn och ungdomar med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar, bebyggelsestruktur och löner föreslås utgå.

Eftersom kommunernas och landstingens budgetarbete inför 2020 redan i september var mycket långt gånget kan vi konstatera att det är omöjligt för kommunsektorn att förbereda sig på effekterna av det nya systemet. Därutöver innehåller förslaget i propositionen förändringar jämfört med förslaget i SOU 2018:74 Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningslagen för kommuner och landsting, vilket ytterligare – inte minst tillsammans med det faktum att propositionen inte innehåller några beräkningar av vad förslaget innebär för enskilda kommuner och regioner – slår mot kommuners och regioners planeringsförutsättningar. Preliminära utfallssiffror tillgängliggjordes i stället först i månadsskiftet september/oktober och visar exempelvis att Region Stockholm får betala 2,6 miljarder mer än under innevarande år varav en 1 miljard mer än regionen tidigare fått information om. Så stora förändringar går inte att genomföra så snabbt. Detta är skäl nog att i detta läge avslå regeringens proposition.

Det finns dock ytterligare skäl. För det första slår propositionen i flera fall mot de regionala tillväxtmotorer som residensstäder och medelstora kommuner ofta utgör. Det är en olycklig ordning som riskerar att försvaga tillväxtförutsättningarna i hela landet. Kommuner såsom Luleå, Karlstad och Örnsköldsvik ska inte behöva drabbas särskilt hårt utan behöver i stället få rätt villkor för att kunna bidra till tillväxt i hela Sverige.

För det andra löser inte propositionen de grundläggande problem som finns i dagens utjämningsystem och i ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. I stället för att förändringar hastas igenom bör ett bredare grepp tas kring dagens kostnads- och inkomstutjämnning, hur och av vem skatter tas ut samt ansvarsfördelningen mellan staten och kommunsektorn. Det finns exempelvis särskilt skäl att överväga hur ett ökat statligt ansvar för skolan kan bidra till att jämna ut de ekonomiska förutsättningarna för Sveriges kommuner.

Mats Persson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Allan Widman (L)